

แนวการบรรยายวิชา
วิชา สค. 497 การจัดการภัยพิบัติ
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศูนย์รังสิต ภาค2/2565

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา รศ. ดร.อัจฉรา ชलयอนนาวิน
วันเวลา วันพุธ เวลา 13.30-16.30 น. ห้องเรียน : ส.ค. 308
สอบไล่ 18 พ.ค. 2566 (เช้า)

Link ห้อง MST

https://teams.microsoft.com/l/team/19%3aySaX_Mk3o2JYIX6p9OdzR2uyDRlgG66TfJ1JgdTUAdg1%40thread.tacv2/conversations?groupId=b98f2327-3dd7-4e97-bc7c-b5911d5db633&tenantId=0a43deb9-efb0-4f46-8594-71899230fda6

ช่องทางการติดต่ออาจารย์ประจำวิชา

Line ID: loveauschala
Facebook: auschala chalayonnavin
Class Facebook: SW497 2/2565
Mail: auschala2521@gmail.com
โทร: 086-111-1120 เวลา 9:00-18:00 ถ้าโทรมาไม่รับอาจติดภารกิจให้ฝาก
ข้อความไว้ในไลน์
ใน Chat MST ห้อง 2022-2 SW497

แนวคิดสังเขปวิชา

ความหมาย ประเภท ของภัยพิบัติ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและวิธีการ และแนวทางการจัดการภัยพิบัติ วงจรการจัดการภัยพิบัติ มาตรฐานในการบริหารจัดการภัยพิบัติ บทบาทหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการฟื้นฟูและพัฒนาภายหลังภัยพิบัติ บทบาทการของการเสริมพลังและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจแนวทางการบริหารจัดการในภาวะภัยพิบัติตามหลักสากล
2. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจหลักการและแนวทางการจัดการภาวะภัยพิบัติตามช่วงเวลาต่าง ๆ
3. เพื่อให้ นักศึกษาเห็นความสำคัญกับการเรียนรู้ ผลกระทบต่อมนุษย์ ชุมชน สภาพแวดล้อม จากสถานการณ์ความรุนแรงของภัยพิบัติที่เกิดขึ้นทั่วโลก

4. ให้นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจกระบวนการประเมินความเสี่ยง ในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ และการวางแผน การบริหาร การปฏิบัติงานอย่างมีส่วนร่วม
5. เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการฟื้นฟู และพัฒนาภายหลังภัยพิบัติ
6. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้แนวทางการพัฒนา / เสริมศักยภาพให้กลุ่มที่เปราะบางและหลักการของการเสริมพลังและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์อย่างมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
7. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ทักษะในการจัดสื่อรณรงค์ให้ความรู้การลด ความเสี่ยงจากวิกฤตภัยพิบัติ

วิธีการเรียนการสอน

1. การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วงนำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation (PowerPoint) ในช่วงการนำเสนอเนื้อหาบทเรียน
2. การจัดทำโครงการ/กิจกรรม ภาคสนาม
3. การทำรายงานเชิงวิเคราะห์ (งานเดี่ยว/กลุ่ม)
4. การอภิปรายอย่างมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

วิธีการประเมินผล

คะแนนเก็บ	70	คะแนน
- การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	10	คะแนน*
- การทดสอบย่อย เก็บคะแนน (ครั้งที่ 1,2)	20	คะแนน**
(การทดสอบย่อยครั้งที่ 1และ2 เป็นการทำเดี่ยว)		
- การทำรายงาน และการนำเสนอ (สัปดาห์ที่ 6,14) ครั้งละ 20 คะแนน	40	คะแนน***
(ครั้งที่ 3,4)		
รายงาน 20 คะแนน แบ่งเป็น		
(1) เนื้อหา	10	คะแนน
(2) การนำเสนอ	5	คะแนน
(3) ความคิดสร้างสรรค์หรือนวัตกรรม	5	คะแนน
การสอบปลายภาคในรูปแบบ Take home (ครั้งที่ 5)	30	คะแนน****
รวม	100	คะแนน

(ไม่มีการสอบมิตเทอม)

*ใช้ผลการบันทึกการเข้าเรียนออนไลน์ของนักศึกษาในแต่ละครั้ง และการร่วมเสนอความคิดเห็นในชั้นเรียน หากไม่สามารถเข้าเรียนได้โปรดส่งใบลา แสดงเหตุผลและความจำเป็นที่ช่องทาง auschala2521@gmail.com

**ภายหลังการเรียนจะทำการทดสอบย่อยสองครั้งแบบสุ่ม (ไม่ระบุว่าเรียนครั้งใด) เป็นคำถามที่ถามนักศึกษาในชั้นเรียนช่วงท้าย และให้นักศึกษาเขียนตอบ โดยนักศึกษาสามารถโพสต์คำตอบในห้อง Assignment ใน MST หรือหากไม่สามารถเข้าได้หรือมีข้อขัดข้องให้ส่งที่ auschala2521@gmail.com โดยใส่ชื่อเมลดังนี้: SW497 งานครั้งที่... ตามด้วยชื่อ นามสกุล และรหัสนักศึกษา (หมายเหตุ: การระบุงานครั้งที่เท่าไรให้ดูที่วิธีการประเมินผล)

***ทำรายงานและนำเสนอในรูปแบบกลุ่มในสัปดาห์ที่ 6 ใช้เวลาพีเซ็นต์ไม่เกินกลุ่มละ 20 นาที และ 14 โดยสัปดาห์ที่ 13 จะหยุดเพื่อให้นักศึกษาจัดทำคลิปวิดีโอและพีเซ็นต์ความยาวไม่เกินกลุ่มละ 10 นาที โดยรายงานและคลิปวิดีโอนักศึกษาสามารถนำไปปรับแก้อีกครั้งและส่งในวันที่ 20 พ.ค. 2566 ก่อนเวลา 09.00 น.โดยนักศึกษาสามารถโพสต์รายงานในห้อง Assignment ใน MST หรือหากไม่สามารถเข้าได้หรือมีข้อขัดข้องให้ส่งที่ auschala2521@gmail.com โดยใส่ชื่อเมลดังนี้: SW497 งานครั้งที่... ตามด้วยชื่อ นามสกุล และรหัสนักศึกษา (หมายเหตุ: การระบุงานครั้งที่เท่าไรให้ดูที่วิธีการประเมินผล)

****การสอบปลายภาคจัดสอบโดยการให้ข้อสอบ Take home โดยเมื่อถึงวันและเวลาสอบจะทำการโพสต์ข้อสอบไว้ในห้อง Assignment ใน MST นักศึกษามีเวลา 48 ชั่วโมงในการตอบข้อสอบสองข้อ ความยาวไม่เกิน 4 หน้า ใช้ตัวอักษร sarabun หรือ angkana ขนาด 16 ระยะระหว่างบรรทัด 1.5 กั้นหน้ากั้นหลังให้นักศึกษาพิจารณาตามความเหมาะสม ในวันที่ 20 พ.ค. 2566 เวลา 9.00 น. นักศึกษาต้องดำเนินการโพสต์ข้อสอบในห้อง Assignment ใน MST หรือหากไม่สามารถเข้าได้หรือมีข้อขัดข้องให้ส่งที่ auschala2521@gmail.com โดยใส่ชื่อเมลดังนี้: SW497 งานครั้งที่... ตามด้วยชื่อ นามสกุล และรหัสนักศึกษา (หมายเหตุ: การระบุงานครั้งที่เท่าไรให้ดูที่วิธีการประเมินผล)

หากนักศึกษามีข้อสงสัยให้สอบถามได้ตามช่องทางติดต่อที่ให้ไว้ข้างต้น

เอกสารประกอบการสอน และ PowerPoint ทำการโพสต์ที่

MST: ในห้อง File

Facebook: SW497 2/2565

การส่งงานทุกครั้งจะทำการโพสต์ที่

MST: ในห้อง Assignment

Facebook: SW497 2/2565

แผนการสอน (Study Plan)

1.แผนการสอน (Course Plan)

สัปดาห์ที่ (Week)	รายละเอียด (Topic/ Content)	จำนวนชั่วโมง (No. of hours)		กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้/หนังสืออ้างอิง (Activities/ media/ reference textbooks)	ผู้สอน/ หมายเหตุ (Lecturer/ remark)
		ทฤษฎี (Theory)	ปฏิบัติ (Practice)		
(1) 11 ม.ค.2566	แนะนำวิชา และข้อตกลงใน การเรียนรู้ร่วมกัน	3	0	- การบรรยาย และ นักศึกษาพร้อมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อ Presentation (PowerPoint)	รศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนาวิน
(2) 18 ม.ค.2566	ความหมายของภัยพิบัติตาม หลักสากลและการจำแนก ประเภทของภัยพิบัติ และ ภาวะโลกร้อนกับปัญหาภัย พิบัติ	3	0	- การบรรยาย และ นักศึกษาพร้อมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(PowerPoi nt)ในช่วงการนำเสนอ เนื้อหาบทเรียน	รศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนาวิน
(3) 25 ม.ค.2566	สถานการณ์และบทเรียนภัย พิบัติครั้งร้ายแรงที่เกิดขึ้นทั่ว โลก และการบริหารจัดการ ความเสี่ยงจากภาวะภัยพิบัติ	3	0	- การบรรยาย และ นักศึกษาพร้อมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(Power Point)	รศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนาวิน
(4) 1 ก.พ.2566	การทำงานกับบุคคลใน สภาวะเปราะบางภาวะภัย พิบัติ (เด็กเล็ก เด็ก วัยรุ่น ผู้หญิงคนด้อยโอกาส / ผู้ป่วย/คนพิการ/ผู้สูงอายุ คนชรา)	1.5	1.5	- การบรรยาย และ นักศึกษาร่วมอภิปรายแสดง ความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(Power Point)ในช่วงการนำเสนอ เนื้อหาบทเรียน	รศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนาวิน

สัปดาห์ที่ (Week)	รายละเอียด (Topic/ Content)	จำนวนชั่วโมง (No. of hours)		กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้/หนังสืออ้างอิง (Activities/ media/ reference textbooks)	ผู้สอน/ หมายเหตุ (Lecturer/ remark)
		ทฤษฎี (Theory)	ปฏิบัติ (Practice)		
(5) 8 ก.พ.2566	กลไกการให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนในภาวะภัย พิบัติ การประสานงาน เครือข่ายองค์กรการ ช่วยเหลือ	1.5	1.5	- การบรรยาย และ นักศึกษาร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(Power Point)ในช่วงการนำเสนอ เนื้อหาบทเรียน	รศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนาวิน
(6) 15 ก.พ.2566	นักศึกษานำเสนอ การถอด บทเรียนการบริหารจัดการ ในภาวะภัยพิบัติ	0	3	- การนำเสนอรายงานกลุ่ม	รศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนาวิน
(7) 22 ก.พ. 2566	การบริหารจัดการศูนย์พักพิง ชั่วคราว - ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ ศูนย์พักพิงชั่วคราว-บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบ ในการบริหารศูนย์พักพิง	1.5	1.5	- การบรรยาย และ นักศึกษาร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(Power Point)ในช่วงการนำเสนอ เนื้อหาบทเรียน	พล.ต.ตรี เชิง รณ ริมผดี
(8) 8 มี.ค.2566	ความรู้พื้นฐานการให้ความ คุ้มครองและกรอบโครงสร้าง กฎหมาย	1.5	1.5	- การบรรยาย และ นักศึกษาร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น - การใช้สื่อวีดิทัศน์ในช่วง นำเข้าสู่บทเรียนและสื่อ Presentation(Power Point)ในช่วงการนำเสนอ เนื้อหาบทเรียน	รศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนาวิน
(9) 15 มี.ค.2566	หลักการปฐมพยาบาล เบื้องต้นเพื่อเยียวยา ผู้ประสบภัย	0	3	-การจำลองสถานการณ์ เสมือนจริงการกู้ภัยฉุกเฉิน	รศ.ดร.อัจฉรา ชลาชนาวิน และเจ้าหน้าที่ จากสถาบัน

สัปดาห์ที่ (Week)	รายละเอียด (Topic/ Content)	จำนวนชั่วโมง (No. of hours)		กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้/หนังสืออ้างอิง (Activities/ media/ reference textbooks)	ผู้สอน/ หมายเหตุ (Lecturer/ remark)
		ทฤษฎี (Theory)	ปฏิบัติ (Practice)		
					แพทย์ฉุกฉิน
(10) 22 มี.ค.2566	การดำเนินการในกรณีศึกษา การบริหารจัดการภัยพิบัติ COVID-19	0	3	-การจำลองสถานการณ์ เสมือนจริงการกู้ภัยฉุกฉิน	รศ.ดร.อัจฉรา ชลายนนาวิน และเจ้าหน้าที่ จากสถาบัน แพทย์ฉุกฉิน
(11) 29 มี.ค.2566	หลักการดำเนินการใน ระหว่างเกิดภัยพิบัติ (Disaster Rescue and Response)	0	3	-การจำลองสถานการณ์ เสมือนจริงการกู้ภัยฉุกฉิน	รศ.ดร.อัจฉรา ชลายนนาวิน และเจ้าหน้าที่ จากสถาบัน แพทย์ฉุกฉิน
(12) 5 เม.ย. 2566	การมีส่วนร่วมของชุมชนกับ การจัดการภัยพิบัติ	1.5	1.5	บรรยาย กระบวนการกลุ่ม	รศ.ดร.อัจฉรา ชลายนนาวิน
(13) 12 เม.ย.2566	การเตรียมจัดทำสื่อรณรงค์ เพื่อให้ความรู้ด้านภัยพิบัติ	0	3	การเรียนรู้ด้วยตนเอง ภาคสนาม	รศ.ดร.อัจฉรา ชลายนนาวิน
(14) 19 เม.ย.2566	การจัดทำสื่อรณรงค์ เพื่อให้ ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติและ สื่อรณรงค์	1.5	1.5	นำเสนอรายงานโดย นักศึกษา - กิจกรร ม ก ลุ่ ม เชิง วิเคราะห์และการนำเสนอ รายงาน (กลุ่ม)	รศ.ดร.อัจฉรา ชลายนนาวิน
(15) 18 พ.ค. 2566 เช้า	สอบปลายภาค	0	3	สอบปลายภาค	รศ.ดร.อัจฉรา ชลายนนาวิน

เอกสารและตำราหลัก (Main texts)

เอกสารประกอบการสอน วิชา สค. 497 การจัดการและดำเนินการในกรณีภาวะภัยพิบัติ

โดย รศ.ดร. อัจฉรา ชลายนนาวิณ

(โพสต์ไว้ใน MST ห้อง File และใน Facebook ห้อง SW497 2/2565)

ภาษาไทย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, แผนแม่บทป้องกันและ บรรเทาภัยจากคลื่น
สึนามิ (ระยะ 5 ปี), กุมภาพันธ์ 2552

กระทรวงศึกษาธิการ. 2548. การบริหารจัดการภัยพิบัติ : คู่มือผู้บริหารสถานศึกษา. อุดรธานี
กิตติพัฒน์ นนทบุรีมະດຸລຸຍ, นักสังคมสงเคราะห์กับบริการสุขภาพจิตสำหรับผู้ประสบภัยพิบัติภัย. เอกสาร
ประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
ปีที่ 58. บจก.จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ
พ.ศ. 2553-2557, เมษายน 2553

นราเขต ยิ้มสุข, ภาวนา พัฒนศรี และนฤมล นิราทร : ถอดบทเรียนการทำงานของอาสาสมัคร ฅนย์
พักพิงชั่วคราว (แรงงานข้ามชาติ) Main Stadium มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วารสารแรงงาน
นอกระบบ

นฤมล นิราทร. การคุ้มครองทางสังคม : บทบาทในการจัดการภัยพิบัติ. เอกสารประกอบการประชุม
วิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ปีที่ 58. บจก.จรัล
สนิทวงศ์การพิมพ์

วีรบุรุษ วิสารทสกุล. เรื่องเล่าจากภาคสนาม...ที่น้ำท่วม : ชุมชน การปรับตัวและการช่วยเหลือจากภาค
ส่วนต่างๆ ในยามภัยพิบัติ. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบการ
สถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ปีที่ 58. บจก.จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์

สำนักบริหารงานกลางสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. การฟื้นฟูและช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรณีพิบัติ
จังหวัดภาคใต้. รายงานคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยภาคใต้. 2548.

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP), เอกสารรายงานโครงการสนับสนุนเพื่อการ
ฟื้นฟูชุมชนดั้งเดิมที่ประสบภัยธรณีพิบัติสึนามิ. ไม่ระบุปีที่พิมพ์

เอกสารรายงานคณะรัฐมนตรี. สรุปสถานการณ์และการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ปี 2553. 20 ธันวาคม
2553.

องค์การช่วยเหลือเด็ก. พฤศจิกายน 2554. การคุ้มครองเด็กในภาวะฉุกเฉิน : คู่มือสำหรับผู้ปฏิบัติงาน.
มปพ.

องค์การช่วยเหลือเด็ก. มกราคม 2555. การถอดบทเรียนการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กในภาวะภัยพิบัติ.
อุดรธานี

อภิญา เวชยชัย. 2555. การทำงานกับเด็กในสถานการณ์ภัยพิบัติ. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ
เนื่องในโอกาสครบรอบการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ปีที่ 58. บจก. จรัลสนิทวงศ์
การพิมพ์

ภาษาอังกฤษ

Aitken P, Leggat PA, Harley H, Speare R, Leclercq M. Human resources issues and Australian Disaster Medical Assistance Teams: results of a national survey of team members. *Emerg Health Threats J.* 2012;5. doi: 10.3402/ehj.v5i0.18147. Epub 2012 May 31.

Imelda Abarquez and Zubair Murshed (2004) Community-based disaster risk management : Field Practitioner's Handbook. AsianDisaster Preparedness Center (ADPC) (e-document)

Koyama A, et al. Medical relief activities, medical resourcing, and inpatient evacuation conducted by Nippon Medical School due to the Fukushima Daiichi Nuclear Power Plant accident following the Great East Japan Earthquake 2011. *J Nihon Med Sch.* 2011;78(6) : 393-6.